

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה י"א.

עין משפט נר מצוה

נז א מ"י פ"י מהלכות
ניכרות ה"ל י"ג סגנון ע"פ כ"ו
והש"ס א"ע סימן קס"ו :

(א) [פ"ו ח"ג, ב] (ב) [בכיתוב כ"ט]
יבמות סד: (א) חולין כ.,
(ד) [ג"ל בקומתן, (א) [סוטה
מו. ע"ג, (א) [ג"ל וכו', (א) [סוטה]
(א) [בכיתוב כ"ט] (א) [סוטה]
דעוטה פ"א ה"ג קוטה י"ג:
קדושין כ"ג, (א) [פ"מ] כ"ד
נהל ל"ה, (א) [ג"ל] כ"ה, (א) [ג"ל]
על הגליון מהל' ל"ה, (א) [ג"ל]
ה"ד"ק, (א) [ג"ל] כ"ה, (א) [סוטה]
יא: (א) [ג"ל] כ"ה, (א) [ג"ל]
עוד לעמ' י"ג: (א) [ג"ל] כ"ה
ש"ך [ל"ס], (א) [ג"ל] כ"ה
ד"ה [מקדוק], (א) [ג"ל] כ"ה
חולין כ"ג, ד"ה אל מקרי וכו'
מ"ש כ"ה הערוך, (א) [פ"ק]
(ט"ו, א"י ח"ק) (פ"מ כ"ה)
(כ"ה פ"ג),

ס נולדו אבות. אברהם ויעקב: נפקדו שנה. זל זכרונם לנונה
ונגור עליהן הריון: צנוה עבודה מאובתו. עשה חשדים לפני
גאלותם פסק השעבוד: מדשא הארץ. תמכסה ותמלכש צדשאי:
עץ פרי. שנגמר פרי: ואוהו הפרק זמן רביעה הוה. כלומר
וראיה לדבר צדשאי נצרה העולם
שחרי לגשמים היו רכיבין ותשרי זמן
רביעה הוה: וסולא הארץ. ולא
כתיב ומדשא הארץ: ועץ עושה
פרי. ולא עץ פרי גמור: ואוהו
הפרק זמן. הוה לבהמה ומה להקפד
זה לזה ולכן היו רכיבין וראיה היא
צניסין נצרה העולם: לצנו כריס.
צומן שמתרועעו צניסין צניסין (א)
אלמא ניסן זמן זיווג צדמה הוה:
צדמה לדורות. עושה פרי לדורות
ומיהו השתא עץ פרי הוה: קומסן
נצראו. והיינו עץ פרי ראויה היה
לעטון פרי מיד: לעפס. שאלס
אס חפצין וצדמאות ואמרו הן:
צניסונס. בעצמם (א) אהד והד:
ודכפוס כל אחד: ואומר שמעו הריס
אס ריב ה' והאיניניס. אלמא אס
איניניס אס הריס ואשכחן נקראו
צבות הריס שנאמר מדלג על ההריס
ודלג אס הקץ צניסין ההריס:
חדש זיו. (א) אייר הוה: שגולדו צו
זוטני עולם. כשנתחדש אייר נולדו
כצו צניסין. אי נמי זימנין דינסן
דמקופה ומשך צמון אייר של צניס:
ס להפנאות. להנות: דמקיף צמון.
שופר יוה"כ וסוטה לולב וערבה וניסון
המים (וערבה): למועד אשזב אליו.
ל"ט הוה ראשון ולשנה צן. וכל מה
ששתה יכול להרחיק יוס הצשורה
מיוס הלידה הרחיקה כדי למנוא
ימי עיבור הוולד צן חסיס ואין אהת
יכול להרחיקו אלץ ממועד למועד
כשתאמר שנתצטר צמועד זה ושתלד
למועד הצא: כי מדלי מר ימי
עומאה. עומאה נדה דקיי"ל (צ"מ
דף פו). שרה אמנו אמות היום
פרסה נדה לפיכך יוקח משה וכלצ
וצן הצקר אלץ לא העומת ששתה
היא צנומאה: אפינו למ"ד. צמסכת
נדה (דף ל"ה). אינה יולדת למקוטעין
אלץ לחדשים שלימים של שלשים יוס:
עדות

בר"ה בטלה עבודה מאובתונו במצרים בניסן
נגאלו בתשרי עתידין ליגאל ר' יהושע אומר
בניסן נברא העולם בניסן נולדו אבות בניסן
מתו אבות בפסח נולד יצחק ב"ר"ה נפקדה
שרה רחל וחנה ב"ר"ה יצא יוסף מבית האסורין
בר"ה בטלה עבודה מאובתונו במצרים בניסן
נגאלו בניסן עתידין ליגאל תניא ר"א אומר
מנין שבתשרי נברא העולם שנאמר ויביאמר
אלהים ודשא הארץ דשא עשב מוריע זרע
עץ פרי וזוהו חדש שהארץ (א) מוציאה
דשאים ואילן מלא פירות הוה אומר זה תשרי
ואותו הפרק זמן רביעה היתה וירדו גשמים
וצימחו שנה² ואד יעלה מן הארץ ר' יהושע
אומר מנין שבניסן נברא העולם שנה³ ותוצא
הארץ דשא עשב מוריע זרע ועץ עושה פרי
איזהו חדש שהארץ (א) מליאה דשאים ואילן
מוציא פירות הוה אומר זה ניסן ואותו הפרק
זמן בהמה וחיה ועוף שמזדווגין זה אצל זה
שנאמר לכשו כרים הצאן וגו' ואידך נמי הא
כתיב עץ עושה פרי הוה לברכה לדורות
הוה דכתיב ואידך נמי הא כתיב עץ פרי
הוה אדר' יהושע בן לוי (א) דא"ר יהושע בן
לוי כל מעשה בראשית (א) לקומתן) נבראו
לדעתן נבראו לצביונן נבראו שנה⁵ ויכולו
השמים והארץ וכל צבאם אל תקרי צבאם
אלא צביונם ר"א אומר מנין שבתשרי נולדו
אבות שנה⁶ ויקהלו אל המלך שלמה כל
איש ישראל בירח האינינים בחג ירח שגולדו
בו איתני עולם מאי משמע (א) דהאי איתן
לישנא דתקיפי הוה כדכתיב איתן מושבך
ואומר שמעו הריס את ריב ה' והאינינים
מוסדי ארץ ואומר קול דודי הנה זה בא מודלג
על ההריס מקפץ על הגבעות מודלג על
ההריס בזכות אבות מקפץ על הגבעות בזכות
אמהות ר' יהושע אומר מנין שבניסן נולדו
אבות שנאמר ויהי בשמונים שנה וארבע
מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים
בשנה הרביעית בחדש זיו בירח שגולדו בו זיוותני עולם (א) ואידך נמי הכתיב
בירח האינינים התם (א) דתקיפי במצות ואידך נמי הכתיב בחדש זיו ההוה
דאית ביה זיוא לאילני (א) דאמר רב יהודה האי מאן דנפק בימי ניסן וחזי
אילני דמלבלבי אומר ברוך שלא חיסר מעולמו כלום וברא בו בריות טובות
ואילנות טובות להתנאות בהן בני אדם מ"ד בניסן נולדו בניסן מתו מ"ד
בתשרי נולדו בתשרי מתו שנאמר ויביאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה
אנכי היום (א) שאין ת"ל היום ומה ת"ל היום היום מלאו ימי ושנותי ללמדך
שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום מחדש לחדש
שנאמר את מספר ימך אמלא בפסח נולד יצחק מגולן כדכתיב (א) למועד
אשוב אליך אימת קאי אילימא בפסח וקאמר ליה בעצרת בחמשין יומין
מי קאי ילדה אלא דקאי בעצרת וקאמר ליה בתשרי אכתי בחמשה ירחי מי
קאי ילדה אלא דקאי בחג וקאמר לה בניסן אכתי בשיתא ירחי מי קאי ילדה
תנא אותה שנה מעוברת היתה סוף סוף כי מדלי מר יומי טומאה בצרי
להו (א) אומר מר זוטרא אפילו למ"ד יולדת לתשעה אינה יולדת למקוטעין
יולדת לשבעה יולדת למקוטעין שנאמר ויהי לתקופות הימים (א) מייעוט
תקופות שתיים ומיעוט ימים שנים בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה
מגולן א"ר אלעזר אתיא פקידה פקידה אתיא זכירה זכירה כתיב ברחל (א) וזכור
אלהים את רחל וכתיב בחנה (א) וזכרה ה' ואתיא זכירה זכירה מראש
השנה דכתיב (א) שבתון זכרון תרועה פקידה פקידה כתיב בחנה (א) כי פקד
ה' את חנה וכתיב שרה (א) ויהי פקד את שרה בראש השנה יצא יוסף
מבית האסורין מגולן (א) דכתיב (א) תקעו בחדש שופר (א) (בכסא) ליום חגנו כי חק לישראל הוא וגו'
לילה

לדעתן נבראו. שודיעס
שיבילס והס לילוחו (חולין
כ"ו). לצביונן נבראו. דממות
שצמרו לסס (סוטה). כדכתיב
איתן מושבך. וסיס כבלע
קקן, אלמא חסון הוה
קלע (סוטה כ"ו). והאינינים
מוסדי ארץ. אס הריס וכל
הר של אפיס הוה (סוטה).
היום מלאו ימי ושנותי.
ציוס זה טולמי (סוטה י"ג).
רידה לתקופות הימים. הרי
דכל מקוס שאלמא ימיס אלא
לאמר כמה. מוסס המועט
צדק וכל המרובה. שאלס אהת
אומר עולם או ארבע
אזי אומר עשרה או מאה. קן
שע חסיס כל ששמוע מרובה
לא חספת. חספת מועט
ימיס מכיון ששכח עץ ימיס
חדש צעדי לילה (נהל כ"ח).

רבינו חננאל

בראש השנה בטלה עבודה
מאובתונו במצרים, בניסן
נגאלו בתשרי עתידין ליגאל.
ר' יהושע אומר בניסן נברא
העולם, בניסן נולדו אבות,
בניסן מתו אבות, בפסח
נגולד יצחק, בראש השנה
נפקדה שרה רחל וחנה,
בראש השנה יצא יוסף מבית
האסורין, בראש השנה בטלה
עבודה מאובתונו במצרים.
בניסן נגאלו בניסן עתידין
ליגאל. תניא ר' אלעזר אומר
מנין שבתשרי נברא העולם
שנאמר ויבאמר אלהים החדש
הארץ דשא עשב מוריע זרע
עץ פרי וזוהו חדש שהארץ
מוציאה דשאים ואילן מלא
פירות כדכתיב עץ פרי, הוה
אומר זה תשרי, ואותו הפרק
זמן רביעה היתה וירדו גשמים
ליעהו וצימחו, שנאמר ויהי
כל פני האדמה, ר' יהושע
אומר מנין שבניסן נולדו
העולם שנאמר ותוצא הארץ
דשא וגו' ויבא: ותוצא הארץ דשא
עשב מוריע זרע למינתן, וזוהו
חדש שהארץ מליאה
דשא (נ"א: דשאים) ואילן
(שצ"א) (מוציא) פירות, הוה
אומר זה ניסן וכו'. ר' יהושע
אלעזר דייק מקפץ פרי, כלומר
אילן (הוא) פירות, והאי
דכתיב עץ עושה פרי לברכה.
כלומר שחיו עושין פירות
לעולם. ר' יהושע דייק
מעץ עושה פירות, והאי
דכתיב עץ פרי לברכה יהושע
בן לוי, דאמר כפחך אילו
טרופות כל מעשה בראשית
בקומתן נבראו, כלומר
גדולים מלאים, לדעתן נבראו
לא כדעת התנוקות אלא
כדעת (נ"א: לדעת) הגדולים.
לצביונן נבראו, לתוארם
[כלומר] כפינותם שנאמר
וכל צבאם, ופרשינן לצביונן.
האינינים, ירח שגולדו בו
איתני עולם, הם היסודות,
שמעו הריס את ריב יו, והם
מלשון התוריים האבות,
והאינינים מוסדי ארץ, כלומר
הם היסודות. ר' יהושע אומר
בירח זיו שגולדו בו זיוותני
עולם, ולדברי הכל בתורשי
שגולדו בו, בו בתורשי
מתו, שהקב"ה ממלא שנות
הצדיקים מיום ליום, שנאמר
את מספר ימך אמלא. בפסח

נולד יצחק שנאמר למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן. ואוקימנא בחג בתשרי הוה קאי, ואותה שנה מעוברת היתה, ואמ'
ליה למועד אשוב אליך, והוה מועד הפסח. אומר מר זוטרא אפילו למאן דאמר יולדת לישנה אינה יולדת למקוטעין אלא לט'
חדשים מלאין מיום ליום, והיולדת לוי יולדת למקוטעין, דקיימא לן ביום שבישרה המלאך (נ"א: שבישרו המלאכים) אותה שנה
פירסה נדה וישהב (ר' [נ'] ימים בנדה וילדה בפסח, ונמצא שילדה לוי חדשים פחות ל' שבועה ימים. בראש השנה נפקדה חנה,
גמר זכירה זכירה, בחנה כתיב וזכרה ה' ואתיא זכירה זכירה כתיב ברחל (א) וזכור
בחנה בראש השנה. וגמרו שתיין שרה רחל חנה, וגמרה רחל חנה בזכירה זכירה, וגמרה שרה חנה בזכירה פקידה.
(א) לילי פסח ז' פסח ז' ימיס עומ' כן דביה אלא.

1. ויבאמר אלהים תרשא
הארץ דשא עשב מוריע
זרע עץ פרי עושה פרי
למינו אשר ירע בו על
הארץ ויהי קיבושיאיה א יא
2. ויבא יצחק מן הארץ
והשקה את קל פני
האקדח: בראשית ב' ו
עשב מוריע זרע למינהו
ועץ עושה פרי אשר ירעו
בו למינהו ויבא אילנים כי
טוב: בראשית א' כ
3. ותוצא הארץ דשא
עשב מוריע זרע למינהו
ועץ עושה פרי אשר ירעו
בו למינהו ויבא אילנים כי
טוב: בראשית א' כ
4. ויבשו כרים התבוא
וקיימם ויעטפו בר יתרוועו
אף ישרה: תהלים סו' ד'
5. ויבאו השמים והארץ
ויכל באבם: בראשית ב' א
6. ויקהלו אל המלך
שלמה כל איש ישראל
בירח האינינים יתקב
הוה החדש השביעי:
מלכים א' ח ב
7. ויבא יתרא את הקניזי
וירא משלו ויבא איתן
מושבך וישים פסלע קקן:
במדבר כ' כ א
8. שמעו הריס את ריב יו
והאינינים מוסדי ארץ כי ריב
לוי עם עמו וגם ישראל
יתקב: מכה ו' ב
9. קול דודי הנה זה בא
מדלג על ההרים מקפץ על
הגבעות: שיר השירים ב' ח
10. ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחדש זיו הוה החדש
השני למלך שלמה על ישראל ויבן הבית לוי: מלכים א' ו א 11 ויבאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא
אובל עוד ולבוא יו אמר אלי לא תעבר את הרדן הנה: דברים לא ב 12 לא תהיה משכבה ועקרה בארץ לא
את מספר ימך אמלא: שמות כ' כ 13 והקפלא מני דבר למועד אשוב אליך בעת חנה ולשרה בן: בראשית י"ד י'
14. ויהי לתקופות הימים ותהר חנה ותלד בן ותקרא את שמו שמואל כי מני שאלתי: שמואל א' א כ 15 ויזכר
אלהים את רחל וימלא אלהים יפתח את רחמה: בראשית כ' כ 16 וישכמו בבקר וישתחו לפני יו ויזכרו
ויבאו אל ביתם והקומה וירע אלקנה את חנה אשתו ויקרה: שמואל א' א יט 17 דבר אל בני ישראל לאמר
בחדש השביעי באחד לחודש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש: ויקרא כג כד 18. ב פקד יו את חנה ותהר
ותלד לשרה בניסן ויהי בנות ויגדל הער שמואל עם: שמואל א' ב כא 19. ויפקד את שרה כאשר אמר ויעש יו לשרה כאשר דבר: בראשית כא א 20. תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו: תהלים פ"ד

21. ויבא יתרא את הקניזי וירא משלו ויבא איתן מושבך וישים פסלע קקן: במדבר כ' כ א 22. שמעו הריס את ריב יו והאינינים מוסדי ארץ כי ריב לוי עם עמו וגם ישראל יתקב: מכה ו' ב 23. קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות: שיר השירים ב' ח 24. ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחדש זיו הוה החדש השני למלך שלמה על ישראל ויבן הבית לוי: מלכים א' ו א 25. ויבאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אובל עוד ולבוא יו אמר אלי לא תעבר את הרדן הנה: דברים לא ב 26. לא תהיה משכבה ועקרה בארץ לא את מספר ימך אמלא: שמות כ' כ 27. והקפלא מני דבר למועד אשוב אליך בעת חנה ולשרה בן: בראשית י"ד י' 28. ויהי לתקופות הימים ותהר חנה ותלד בן ותקרא את שמו שמואל כי מני שאלתי: שמואל א' א כ 29. ויזכר אלהים את רחל וימלא אלהים יפתח את רחמה: בראשית כ' כ 30. וישכמו בבקר וישתחו לפני יו ויזכרו ויבאו אל ביתם והקומה וירע אלקנה את חנה אשתו ויקרה: שמואל א' א יט 31. דבר אל בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד לחודש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש: ויקרא כג כד 32. ב פקד יו את חנה ותהר ותלד לשרה בניסן ויהי בנות ויגדל הער שמואל עם: שמואל א' ב כא 33. ויפקד את שרה כאשר אמר ויעש יו לשרה כאשר דבר: בראשית כא א 34. תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו: תהלים פ"ד